

Της ΜΑΡΙΑΣ
ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-ΠΟΘΟΥ
(συγγραφέως - μελετήτριας
του Ελύτη)

*«Οι καμπάνες ανοίγουν
αψηλά, μ' ακούς
Ενα πέρασμα βαθύ να
περάσω
Περιμένουν οι άγγελοι με
κεριά και
νεκρώσιμους ψαλμούς
Πουθενά δεν πάω, μ' ακούς
'Η κανείς ή κι οι δυο μαζί, μ'
ακούς».*

Εκείνος είχε προετοιμάσει το «Πέρασμα», αυτό το «βαθύ πέρασμα», χρόνια το προετοιμάζε με τη θεϊκή ποίησή του, και να, η ώρα ήρθε.

Όταν ένας ποιητής φεύγει, δεν κλαίμε, όχι. Σκορπάμε ρόδα στο πέρασμά του και απαγγέλλουμε τους στίχους του. Κι αν τύχει ο ποιητής να είναι τόσο μεγάλος όσο ήταν ο Οδυσσεάς Ελύτης, τότε υψώνουμε την ψυχή μας να αφουγκραστεί το στίχο του «πατημασιές πάνω στα βρεμένα φύλλα». Γιατί εκεί φυσάει. Φυσάει ο άνεμος του Αγνώστου που τόσο παιδεψε την ποιητική όρασή του. Φυσάει εκεί που διαβαίνει τώρα γυμνός, κατάγυμνος από τα γήινα και ωραίος, φυσάει εκεί ο πόντος ο γλαυκός. Κι ίσως στα χείλη του να απόμειναν οι στίχοι του:

*«Φυσάει φυσάει και λιγοστεύει ο
κόσμος. Φυσάει
Φυσάει και μεγαλώνει ο άλλος· ο
θάνατος ο πόντος ο γλαυκός
κι ατελεύτητος
ο θάνατος ο ήλιος ο χωρίς Βασι-
λέματα».*
Τώρα εκεί, στη Χώρα τη χωρίς

Κι ο ίδιος ακόμα ήταν ένας ιππότης εκπορθητής.

«Με το δάχτυλο το αόρατο», έλεγε, ή «Τόσος μόχθος αιώνων για μια κίνηση μικρή σαν του κλειδούχου». Αφού μόνον ο κλειδούχος μπορεί ν' ανοίξει τις πύλες του Αόρατου. Ομως η «πύλη» δεν άνοιξε. Δεν το έλαβε το μήνυμα σαφές και συγκεκριμένο, τη γνώση της υπερβατικής πραγματικότητας. Κι ας περιδιάβηκε «σκάφος βρεμένο στην πανσέληνο» αυτά τα υπερβατικά τοπία της ποίησής του. Κι ας το φοβέρισε Το Αγνώστο για τη σιωπή του:

*Εγώ που αδάκρυτος υπέμεινα
την ορφάνια της λάμψης,*

Ω καιροί, δεν συγχωρώ, είπε.

Μα στα «Ελεγεία» του δεν ήταν το ίδιο πια. Κι ούτε μιλούσε με «ανάστροφες κλαιούσες», αλλά με λέξεις τραχιές, λέξεις και εικόνες που φαγώθηκαν από την αρμύρα της θάλασσας, από τη μάταιη αναμονή της υπερβατικής λάμψης.

Αγρια θάλασσα χτυπιέται πάνω μου, λέει. Και παρακάτω: «Θάλασσα πεινασμένη που ορμάει να φάει μαρμάρι...».

Το «Βαθύ πέρασμα» το προετοίμασε στα «Ελεγεία» του. Εκείνος μόνον μπορούσε να οραματιστεί όλες τις στιγμές, να τις βιώσει από πριν, αυτές που τώρα η ψυχή του συναντά στο «βαθύ» πέρασμά της.

*Θα 'ναι νύχτα και Αύγουστος. Πε-
λώριες άρπες πού και πού θ' ακού-
γονται και*

*Με το λίγο της ψυχής μου κυανό
ή Οξω Πέτρα μέσ' από τη μαυρίλα
«Θ' αρχίσει ν' αναδύεται».*

Η Οξώπετρα της Αστυπάλαιας (που χρόνια πριν μου είχε μιλήσει για την ποίησή του αυτή και την ονόμαζε τότε ακόμα «Τα τρία Μυστικά της Οξώπετρας») ήταν ο εαυτός του ο βυθισμένος στο Αγνώστο. Ομοίωση του ποιητή, που θα ανα-

Περιμένουν οι άγγελοι με κεριά και νεκρώσιμους ψαλμούς

«Ποια ψυχή να φεύγει και μυρίζει
Τόσο δυνατά ο αέρας κι άλλο δεν
αντέχω».

Ποια ψυχή να φεύγει και μυρίζει
ο αέρας... Σήμερα, ναι, η δική του.

Ξαν μελετήτριά του, από τις πρώ-
τες μελετήτριές του, και με πολλή
αγάπη εκ μέρους του για την εργα-
σία μου στην ποίησή του, δεν μπο-
ρώ να μη συμμετέχω σε τούτο το
ταξίδι της ψυχής, προφέροντας το
δικό του στίχο: «Η επαύριο της ζω-

ής μας θα 'ναι πάλι ζωή».

Εκείνος ξέρει τώρα. Εκείνος εί-
ναι στη γνώση και στη λάμψη εκεί-
νη που τόσο τυράγνισαν τη σκέψη
του, σ' όλο το μάκρος της ζωής
του.

Αν ήθελα να δώσω το πρόσωπο
του Ελύτη, θα διάλεγα το στίχο του
Εμπεδοκλή «Και εγώ νυν ειμί φυ-
γάς θεόθεν και αλήτης», όταν «αλή-
της» έχει την έννοια του εξόριστου
και του περιπλανώμενου εγκόσμια.

Κι αν ήθελα να δώσω την ανθρώπι-
νη αγωνία του, πάλι τους Ιωνες
οραματιστές θα διάλεγα, γιατί εκεί-
νοι με βοήθησαν να στηρίξω το
όραμά μου για την ποίηση του
Οδυσσέα Ελύτη, θα βρω την «αγιά-
τρευτη νοσταλγία» για την υπερβα-
τική πατρίδα της ψυχής του.

Γιατί ο Ελύτης, ως ποιητής, ήταν
ένας «Μυστικός». Και θυμούμαι πό-
σο τον είχε ευχαριστήσει αυτή η
διάσπαση της οπτικής από την

οποία πλησίασα το έργο του.

Η τελευταία του ποίηση, «Τα ελε-
γεία της Οξώπετρας», είναι πι-
στεύω και η καλύτερή του, μια
σπουδή θανάτου. Νεότερος, ζη-
τούσε να εκπορθήσει τον Παράδει-
σο της υπερβατικής πραγματικότη-
τας, όμως τα αντικλειδιά του δεν
ήταν από κατασκοιριασμένα υλικά
του Αδη, αλλά από «νερά ζάπλουτα
σε λάμψεις διασπάσματα», ήταν από
κοσμικούς ήχους «θόη θόη θμος».

εαυτός του ο άγνωστος, θα του
αποκαλυφθεί.

Στα «Ελεγεία» είναι κατάγυμνη η
ψυχή του σαν την ώρα της Αποκά-
λυψης.

«Και μόνο η σκέψη σου μου 'κα-
ψε όλα τα χειρόγραφα», θα πει,
βιώνοντας το πυρπολημένο τοπίο ή
τον πυρπολημένο από τα χρόνια και
την αναζήτηση εαυτό του.

«Ο άγνωστος που υπήρξα πάλι ο
άγνωστος να γίνω», λέει. Η άγνω-
στη ψυχή του, που την είπε φωνή
ποιητική και την έκαμε «δεύτερη
φύση του». Αυτή που για χάρη της
έμεινε για λίγο μέσα του «Μισανoi-
χτό το Ακοίταχτο». Αυτή η κάποτε
«επίσημη ξένη» των «Προσανατοli-
σμών» του.

Μόνον μια τόσο
δυνατή ενόραση
θα μπορούσε να
δώσει με τέτοιους
πελεκημένους στί-
χους το υπερβατι-
κό τοπίο, αυτό που
τώρα περπατεί με
την ψυχή ξυπόλη-
τη και με το στίχο
του στα χείλη:

«Στέκω με το δε-
ξί μου χέρι στην
καρδιά

Πίσω μου δύο ή
τρία κρηπίγια...

Μονομιάς ανά-
βουν τα κεριά σ'
όλα τα μανουάλια

Υστερα όλοι
ακολουθούν».

